

KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

*Seminarium eksperckie
„Obywatele dla Niepodległej - 100 lat polskiej
samoorganizacji społecznej”*

20 lutego 2019 r., Belweder

***POLSKIE WZORY I TRADYCJE
SAMOORGANIZACJI
SPOŁECZNEJ I OBYWATELSKIEJ
JAKO KAPITAŁ KULTUROWY
I SPOŁECZNY***

KAPITAŁ

**W WYJŚCIOWYM UJĘCIU EKONOMICZNYM
TO ZASOBY, KTÓRE „PRACUJĄ” –
MOŻNA JE INWESTOWAĆ, KONWERTUJĄC PRZY TYM
JEDEN RODZAJ KAPITAŁU W INNY.**

**W NAUKACH SPOŁECZNYCH
WYRÓŻNIA SIĘ WIELE RODZAJÓW KAPITAŁU,
ROZRÓŻNIANIE KAPITAŁÓW MA CHARAKTER W ZNACZNEJ MIERZE UMOWNY –
POSZCZEGÓLNE RODZAJE KAPITAŁU NIE SĄ KATEGORIAMI ROZŁĄCZNYMI.**

NAS INTERESUJĄ CZTERY RODZAJE KAPITAŁU:

- (1) KAPITAŁ LUDZKI – NIEMATERIALNE ZASOBY „W POSIADANIU” POSZCZEGÓLNYCH JEDNOSTEK (STANOWIĄ NIEJAKO OSOBISTE WYPOSAŻENIE TYCH JEDNOSTEK);**
  - (2) KAPITAŁ SPOŁECZNY – ZASOBY W POSIADANIU LUDZI JAKO SPOŁECZNOŚCI, ZASOBÓW TYCH NIE DA SIĘ UPRYWATNIĆ;**
  - (3) KAPITAŁ KULTUROWY – KULTUROWE KOMPETENCJE JEDNOSTEK, ŁĄCZY CECHY KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO;**
  - (4) KAPITAŁ MORALNY – ZASOBY, KTÓRE POWIĘKSZAJĄ SIĘ, GDY SĄ UŻYWANE, NIEUŻYWANE ZAŚ KURCZĄ SIĘ (JAK EWANGELICZNE TALENTY).**
- POZA REFLEKSJĄ „BRUDNY” KAPITAŁ (ZE ZNAKIEM „-”).**

CZTERY KLUCZOWE MOMENTY SAMOORGANIZACJI SPOŁECZEŃSTWA POLSKIEGO

- 1. PRÓBA SANACJI KRAJU W OKRESIE SEJMU WIELKIEGO – KONSTITUCJA 3 MAJA.**
- 2. ODBUDOWA PAŃSTWA POLSKIEGO PO I WOJNIE ŚWIATOWEJ.**
- 3. STWORZENIE PAŃSTWA PODZIEMNEGO W OKRESIE II WOJNY ŚWIATOWEJ.**
- 4. AKTYWNOŚĆ RUCHU PIERWSZEJ SOLIDARNOŚCI I WYJŚCIE Z KOMUNIZMU.**

W KAŻDYM Z TYCH MOMENTÓW MIELIŚMY DO CZYNNIENIA Z: (1) INWESTOWANIEM KAPITAŁÓW, (2) BUDOWANIEM KAPITAŁÓW I (3) KONWERSJĄ KAPITAŁÓW.

- BEZ PRZEGRANEJ PRÓBY SANACJI NIE BYLIBYŚMY ZDOLNI DO PODTRZYMANIA POLSKOŚCI W OKRESIE ZABORÓW.**
- PO 1918 ROKU KAPITAŁ ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO ZOSTAŁ WYKORZYSTANY DLA DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWOTWÓRCZEJ.**
- NIE BYŁOBY PAŃSTWA PODZIEMNEGO BEZ ETOSU ZAANGAŻOWANIA PRO PUBLICO BONO Z OKRESU DRUGIEJ RZECZPOSPOLITEJ.**
- BEZ RUCHU PIERWSZEJ SOLIDARNOŚCI WYJŚCIE Z KOMUNIZMU NIE BYŁOBY PROCESEM ENDOGENNYM (OPARTYM O ZASOBY WŁASNE).**

KAPITAŁ SPOŁECZNY I KULTUROWY RZECZPOSPOLITEJ SZLACHECKIEJ

- **SILNE ZAKORZENIENIE SPOŁECZNE I KULTUROWE DZIAŁALNOŚCI DOBROCZYNNEJ – DZIAŁALNOŚĆ CHARYTATYWNA O PODŁOŻU CHRZEŚCIJAŃSKIM I ŚWIECKA FILANTROPIA NIE SĄ WZAJEMNIE KONKURENCYJNE**
- **SILNE PRZYWIĄZANIE DO WOLNOŚCI – WOLNOŚĆ WYZNAWANIA RELIGII, ŚCIERANIE SIĘ WPŁYWÓW REFORMACJI I KONTRREFORMACJI, NIE ZAKORZENIŁ SIĘ ABSOLUTYZM OŚWIECENIOWY**
  - **PATRIOTYZM „CZYNNY” – RACZEJ AKCYJNY NIŻ CODZIENNY**

ALE

- **NIEZDOLNOŚĆ PRZEKROCZENIA RAM SZLACHECKICH – NARÓD SZLACHECKI, DEMOKRACJA SZLACHECKA, SŁABSZA POZYCJA MIESZCZAŃSTWA, RE-FEUDALIZACJA STOSUNKÓW SPOŁECZNYCH – PAŃSZCZYŻNA**

KAPITAŁ SPOŁECZNY I KULTUROWY W OKRESIE ZABORÓW

- **POWIĄZANIE W ZAANGAŻOWANIU SPOŁECZNYM DZIAŁALNOŚCI DOBROCZYNNEJ Z AKTYWNOŚCIĄ PATRIOTYCZNĄ**
- **ROZCIĄGANIE ŚWIADOMOŚCI NARODOWEJ NA RÓŻNE STANY, KLASY I WARSTWY SPOŁECZNE – PRZEKRACZANIE SPOŁECZNYCH RAM NARODU SZLACHECKIEGO**
- **KULTUROWA BLISKOŚĆ CHRZEŚCIJAŃSKICH I LEWICOWYCH WZORÓW NOWEJ DOBROCZYNNOŚCI W RAMACH RUCHU OSADNICZEGO (*SETTELMENT*) – PRZYKŁAD BRATA ALBERTA**
- **ZAANGAŻOWANIE PATRIOTYCZNE I PRO-NIEPODLEGŁOŚCIOWE ŁĄCZY POLITYCZNĄ PRAWICĘ I LEWICĘ**

ALE

- **NIEMOŻNOŚĆ PRAKTYKOWANIA OBYWATELSKOŚCI W RAMACH STRUKTUR WŁASNEJ PAŃSTWOWOŚCI, DOMINACJA AKTYWNOŚCI KONSPIRACYJNEJ I AKCYJNEJ**

KAPITAŁ SPOŁECZNY I KULTUROWY DRUGIEJ RZECZPOSPOLITEJ

- **KONWERSJA ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO W OBYWATELSKIE – ZDOLNOŚĆ
ODTWORZENIA STRUKTUR PAŃSTWA I OBRONY PAŃSTWOWOŚCI POMIMO
LICZNYCH PRZECIWNOCI**
- **INTELIGENCKI ETOS ZAANGAŻOWANIA PRO PUBLICO BONO**
- **PROSPOŁECZNY I PRO-SAMORZĄDOWY PROFIL ORGANIZACJI PAŃSTWA –
KONSTITUCJA MARCOWA**

ALE

- **SILNE TENDENCJE ODŚRODKOWE W ŻYCIU POLITYCZNYM, KTÓRYCH NIE UDAŁO SIĘ
SKANALIZOWAĆ W INSTYTUCJONALNE RAMY DEMOKRACJI PARLAMENTARNEJ**
- **ŚCIERANIE SIĘ DWÓCH KONCEPCJI PAŃSTWA I NARODU**

KAPITAŁ SPOŁECZNY I KULTUROWY RUCHU SOLIDARNOŚCI

- **ZDOLNOŚĆ ODDOLNEJ SAMOORGANIZACJI
– MASOWY CHARAKTER ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO I OBYWATELSKIEGO**
- **ZDOLNOŚĆ SPOŁECZNEGO ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENI PUBLICZNEJ
W WARUNKACH WŁADZY TOTALNEJ APARATU PAŃSTWA**
- **CZYNNA PROMOCJA IDEI SAMORZĄDNOŚCI, SOLIDARYZMU, PLURALIZMU
I DOBRA WSPÓLNEGO, MIEJSCE DLA RELIGII W ŻYCIU PUBLICZNYM**
- **OBYWATELSKOŚĆ JAKO INKLUZYJNOŚĆ,
ZDOLNOŚĆ ŁĄCZENIA NARRACJI SPOŁECZNEJ I NARODOWEJ**
- **LEGITYMIZOWANA RACJA MORALNA, POKOJOWY CHARAKTER RUCHU
ALE**
- **NIEDOKOŃCZONE DOŚWIADCZENIE OBYWATELSKOŚCI – BRAK KONWERSJI
ZAANGAŻOWANIA ODŚWIĘTNEGO W AKTYWNOŚĆ CODZIENNĄ,
KARNAWAŁ SOLIDARNOŚCI PRZERWANY STANEM WOJENNYM**

KAPITAŁ SPOŁECZNY I KULTUROWY DZISIAJ

- **PRAKTYKOWANA SAMORZĄDNOŚĆ I SAMORZĄDOWOŚĆ**
- **ŁATWOŚĆ AKCYJNEJ SAMOORGANIZACJI W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ**
  - **NIEZGODA NA PRZEMOC W ŻYCIU PUBLICZNYM,
ZDOLNOŚĆ POWSTRZYMANIA SIĘ OD ROZWIĄZAŃ SIŁOWYCH
W SYTUACJI SILNEGO KONFLIKTU POLITYCZNO-SPOŁECZNEGO**
- **PATRIOTYCZNA TOŻSAMOŚĆ ZBIOROWA, NACJONALIZM W POLITYCZNEJ NISZY**

ALE

- **IDEA DOBRA WSPÓLNEGO OBECNA W DISKURSYWIE, DELEGITYMIZOWANA
W ZACHOWANIACH ZBIOROWYCH – POLARYZACJA , UWIĄD INKLUZYJNOŚCI**
- **BRAK ZDOLNOŚCI PRZETWARZANIA ENERGII MOBILIZOWANEJ W AKCJACH
MASOWYCH – DEFICYT KONWERSJI KAPITAŁÓW, KAPITAŁ SPOŁECZNY PRZESTAJE BYĆ
KAPITAŁEM MORALNYM**
- **NURT SAMOORGANIZACJI PATRIOTYCZNEJ POZA INFRASTRUKTURĄ TRZECIEGO
SEKTORA - SEPARACJA CZYNNIKA „NARODOWEGO” I „SPOŁECZNEGO”**